ט מִשְׁנָה שָׁם. י כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י שָׁם (ד״ה או). כ מָרְדְּכַי (סי׳ תתנט) בְּשֵׁם הָרִי״ף (יא.). ל טוּר בְּשֵׁם רִיבָ״א.

(ט) לְהַחְמִיר *אֲפִלּוּ בַּכְּתִיבָה שֶׁלָּנוּ (לה) שֶׁהִיא כְּתִיבָה מְשִׁיטָ״א): ו ט אֵין כּוֹתְבִין (י) (לו) שִׁטְרֵי חוֹב בַּמּוֹעֵד. וְאִם אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ מַלְוֶה לַלֹּוֶה (לז) (וְהַלֹּוֶה צָרִיךְ לְמָעוֹת), (לח) י אוֹ שֶׁאֵין לוֹ לַסּוֹפֵר מַה יֹּאכַל, הֲרֵי זֶה יִכְתֹּב. הַגָּהּ: וּמֻתָּר (לט) לִכְתֹּב שְׁטַר מְכִירָה בַּמּוֹעֵד (תוספות (יח: ד״ה אין)), (מ) אֲבָל אֵין לִכְתֹּב שְׁטַר (יא) אֲרִיסוּת וְקַבְּלָנוּת (מא) שֶׁקִּבֵּל קֹדֶם הַמּוֹעֵד (רבינו ירוחם (נתיב ד ח״ה)): ז (מב) כ כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמֻּתָּר לִכְתֹּב, אֲפִלּוּ בְּלֹא שִׁנּוּי מֻתָּר, וְכָל מַה שֶּׁאָסוּר לִכְתֹּב, (מג) ל אֲפִלּוּ עַל יְדֵי שִׁנּוּי (יב) אָסוּר. הַגָּהּ: וּבְלוּחוֹת

בְּאֵר הֵיטֵב

שָׁרִי לְכֻלֵּי עָלְמָא. וְעַיֵּן טַ״ז (סק״ט) שֶׁמֵּיקֵל בִּכְתֻבָּה, עַיֵּן שָׁם: (ט) לְהַחְמִיר. צָרִיךְ לוֹמַר וְנָהֲגוּ לְהַחְמִיר לְשַׁנּוֹת אֲפִלּוּ וְכוּ׳, וְכֵן הוּא בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה. וְהַשִּׁנּוּי הוּא שֶׁכּוֹתְבִין בַּאֲלַכְסוֹן. וְאַף עַל גַּב דְּלֹא מִקְּרֵי שִׁנּוּי אֶלָּא כְּשֶׁגּוּף הָאוֹתִיּוֹת שְׁבוּרִים, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁמִּדִּינָא מֻתָּר אִגְּרוֹת שָׁלוֹם בְּלֹא שִׁנּוּי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר אֶלָּא שֶׁנָּהֲגוּ לְשַׁנּוֹת, דַּי בְּשִׁנּוּי זֶה, אֲבָל כְּתָבִים הָאֲסוּרִים לִכְתֹּב אֲסוּרִים אֲפִלּוּ בַּאֲלַכְסוֹן. עַד כָּאן לְשׁוֹן דַּרְכֵי מֹשֶׁה. וְרֹב פּוֹסְקִים כָּתְבוּ דִּמְשִׁיטָ״א לֹא מִיקְּרֵי כְּתָב כְּלָל, וְאֶפְשָׁר דְּמִטַּעַם זֶה נָהֲגוּ לְהָקֵל בְּכָל הַכְּתָבִים, וְיֵשׁ לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמֹכוּ. וּקְצָת נוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת שׁוּרָה הָעֶלְיוֹנָה עֲקֻמָּה. וְטַ״ז הֶעֱלָה דְּהַמֵּיקֵל בְּלֹא שִׁנּוּי לֹא הִפְסִיד וְשַׁפִּיר יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל פְּסַק בֵּית יוֹסֵף, עַיֵּן שָׁם: ו (י) שִׁטְרֵי חוֹב. וְאִם נָתַן לוֹ הַמָּעוֹת מֻתָּר לִכְתֹּב, דְּיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יָמוּתוּ הָעֵדִים. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כב): (יא) אֲרִיסוּת. הָאַחֲרוֹנִים הֶעֱלוּ דְּאֵין חִלּוּק בֵּין מְכִירָה לְאָרִיס וְקַבְּלָנוּת, דְּבִשְׁנֵיהֶם אִם נַעֲשׂוּ קֹדֶם הַמּוֹעֵד וְעַתָּה רוֹצֶה לִכְתֹּב, אִם הָיָה לוֹ אֹנֶס שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ זְמַן לִכְתֹּב קֹדֶם מוֹעֵד, מֻתָּר בִּשְׁנֵיהֶם, וְאִם לָאו, אָסוּר בִּשְׁנֵיהֶם. עַיֵּן טַ״ז (ס״ק יא): ז (יב) אָסוּר. עַיֵּן סָעִיף קָטָן ט׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

בֵּאוּר הֲלָכָה

* אֲפִלּוּ בִּכְתִיבָה שֶׁלָּנוּ שֶׁהִיא כְּתִיבָה מְשִׁיטָ״א. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק לה).

וְהִנֵּה אַף דִּלְעִנְיַן שַׁבָּת קַיְימָא לָן (סי׳ שם משנ״ב ס״ק כב) דְּהַכּוֹתֵב בְּכָל כְּתָב וְלָשׁוֹן שֶׁל כָּל אֻמָּה חַיָּב וּמַאי גְּרִיעָא כְּתַב עִבְרִית מֵהֶן, צָרִיךְ לוֹמַר דְּאַף עַל פִּי כֵן לְעִנְיַן חֹל הַמּוֹעֵד לֹא אָסְרוּ כִּי אִם כְּתָב שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, וּסְתָם כְּתָב לְבַד כְּתַב אַשּׁוּרִית מִקְּרֵי מַעֲשֵׂה הֶדְיוֹט. וּבְסֵפֶר מוֹר וּקְצִיעָה מַאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה וְדַעְתּוֹ שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר גַּם בִּמְשִׁיטָ״א עַל כָּל פָּנִים בִּכְתַב יְדֵי סוֹפֵר וּכְמוֹ שֶׁנָּהוּג לִהְיוֹת לַצִּבּוּר לַבְלָר נָאֶה מְיֻחָד לִכְתִיבוֹתֵיהֶם שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, לְפִיכָךְ נָכוֹן שֶׁלֹּא יִכְתֹּב כְּתִיבָה נָאָה בְּאֵיזֶה כְּתָב וְלָשׁוֹן שֶׁהוּא בֵּין מְשִׁיטָ״א בֵּין בִּכְתַב הָעַכּוּ״ם, כִּי הַכֹּל כְּתָב הוּא, לְכָל אֻמָּה כִּכְתָבָהּ וְכִלְשׁוֹנָהּ. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְאַף שֶׁהָעוֹלָם נָהֲגוּ לְהָקֵל בָּזֶה וְאֵין לִמְחוֹת בְּיָדָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם עַל מִי שֶׁיִּסְמֹכוּ, מִכָּל מָקוֹם טוֹב לָחוּשׁ לִדְבָרָיו אִם לֹא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל, וּבִפְרָט לְעִנְיַן פְּרַקְמַטְיָא שֶׁאֵינָהּ אֲבוּדָה בְּוַדַּאי נָכוֹן לְמַעֵט לִכְתֹּב אוֹדוֹת זֶה בְּחֹל הַמּוֹעֵד כָּל מַה שֶּׁיּוּכַל:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שָׁלוֹם בְּלֹא שִׁנּוּי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב בֵּית יוֹסֵף (ד״ה אגרות של רשות) אֶלָּא שֶׁנָּהֲגוּ לְשַׁנּוֹת, דַּי בְּשִׁנּוּי זֶה: (לה) שֶׁהִיא כְּתִיבָה מְשִׁיטָ״א. וְכַמָּה אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ (לה) דְּבִמְדִינָתֵנוּ נָהֲגוּ לְהָקֵל בִּכְתָב מְשִׁיטָ״א, וְכֵן בַּכְּתָב שֶׁלָּנוּ דְּאֵינוֹ מַעֲשֵׂה אֻמָּן, וְיֵשׁ לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמֹכוּ, וְהַמַּחֲמִיר יַחֲמִיר לְעַצְמוֹ. (לו) וְנוֹהֲגִין לְשַׁנּוֹת קְצָת לַעֲשׂוֹת שׁוּרָה עֶלְיוֹנָה עֲקֻמָּה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה ואפילו). וְדַע, דְּבִפְרַקְמַטְיָא אֲבוּדָה, לְכֻלֵּי עָלְמָא יָכוֹל לִכְתֹּב אֲפִלּוּ בִּכְתָב שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה אֻמָּן, וְאֵין צָרִיךְ לְשַׁנּוֹת כְּלָל: ו (לו) שִׁטְרֵי חוֹב בַּמּוֹעֵד. דְּיָכוֹל לְהַמְתִּין לִכְתֹּב אֶת הַשְּׁטָר אַחַר הַמּוֹעֵד. וְאִם כְּבָר נָתַן לוֹ הַמָּעוֹת (לז) אֲפִלּוּ בִּפְנֵי עֵדִים וְקִנְיָן, מֻתָּר לִכְתֹּב, דְּיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יָמוּתוּ הָעֵדִים וְיִכְפֹּר אַחַר כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ה׳ גַּבֵּי מַתָּנוֹת [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כב) וְכֵן הוּא בִּירוּשַׁלְמִי (פ״ג ה״ד)]: (לז) וְהַלֹּוֶה צָרִיךְ לַמָּעוֹת. בְּחֹל הַמּוֹעֵד, (לח) אֲפִלּוּ שֶׁאֵינוֹ לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד. אֲבָל כְּשֶׁלֹּוֶה לְצֹרֶךְ אַחַר הַמּוֹעֵד, אָסוּר. וְאִם לֹא יִמְצָא אַחַר הַמּוֹעֵד מָעוֹת לִלְווֹת (לט) מֻתָּר לִכְתֹּב, דַּהֲוָה לֵיהּ דָּבָר הָאָבֵד: (לח) אוֹ שֶׁאֵין לוֹ לַסּוֹפֵר מַה יֹּאכַל. לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְעֵיל בְּסִימָן תקמ״ב (סק״א) (מ) הַיְינוּ דַּוְקָא שֶׁאֵין לוֹ כְּלָל אֲפִלּוּ לֶחֶם וּמַיִם, וּלְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים שָׁם הַיְנוּ שֶׁאֵין לוֹ כְּדֵי צָרְכּוֹ לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב: (לט) לִכְתֹּב שְׁטַר מְכִירָה בַּמּוֹעֵד. כְּגוֹן שֶׁמָּכַר לוֹ קַרְקַע (מא) לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד, (כְּגוֹן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לַחֲפֹר שָׁם טִיט לְתַקֵּן תַּנּוּרוֹ לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד וְכַנַּ״ל בְּסִימָן תק״מ (ס״ז) וּכְהַאי גַּוְנָא) וְכַנַּ״ל בְּסִימָן תקל״ט בְּסָעִיף י״ב, אֲבָל כְּשֶׁמָּכַר (מב) קֹדֶם מוֹעֵד, אָסוּר לִכְתֹּב בַּמּוֹעֵד, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ שֶׁיַּחֲזֹר בָּהֶן, כְּמוֹ שְׁטַר אֲרִיסוּת דְּאָסוּר לְקַמֵּיהּ, [אִם לֹא (מג) דְּהָיָה לוֹ אֹנֶס (מד) אוֹ שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ פְּנַאי לִכְתֹּב (מה) קֹדֶם מוֹעֵד]. וְהַטַּעַם, דְּאַף שֶׁיַּחֲזֹר הַמּוֹכֵר אוֹ בַּעַל הַשָּׂדֶה, לֵיכָּא פְּסִידָא לַלּוֹקֵחַ אוֹ לְהָאָרִיס, (מו) דְּיָכוֹל לִקְנוֹת שָׂדֶה אוֹ לְקַבֵּל בַּאֲרִיסוּת בְּמָקוֹם אַחֵר. וְאִם הַמּוֹכֵר צָרִיךְ לַמָּעוֹת וְאֵין הַלּוֹקֵחַ רוֹצֶה לִתֵּן לוֹ כָּל זְמַן שֶׁאֵין כּוֹתֵב לוֹ שְׁטַר מְכִירָה, נִרְאֶה דְּמֻתָּר, וְכַנַּ״ל לְעִנְיַן הַלְוָאָה: (מ) אֲבָל אֵין לִכְתֹּב שְׁטַר אֲרִיסוּת וְכוּ׳. בֶּאֱמֶת הוּא הַדִּין בִּשְׁטַר מְכִירָה אִם מָכַר לוֹ קֹדֶם הַמּוֹעֵד גַּם כֵּן אָסוּר וְכַנַּ״ל, אֶלָּא מִשּׁוּם דִּלְעִנְיַן שְׁטַר מְכִירָה יָכוֹל לְצַיֵּר הֶתֵּר כְּתִיבָה כְּגוֹן שֶׁמְּכָרוֹ בַּמּוֹעֵד לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּאֲרִיסוּת וְקַבְּלָנוּת לֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר שֶׁיְּקַבֵּל הַשָּׂדֶה לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד, וּלְהָכִי שַׁיָּךְ תֵּבַת ׳אֲבָל׳: (מא) שֶׁקִּבֵּל קֹדֶם הַמּוֹעֵד. וְלֹא אָמְרִינַן בָּזֶה דְּהָוֵי דָּבָר הָאָבֵד וְכַנַּ״ל. מִיהוּ אִם נֶאֱנַס אוֹ לֹא הָיָה לוֹ פְּנַאי לִכְתֹּב קֹדֶם הַמּוֹעֵד, (מז) מֻתָּר אַף לְעִנְיַן חֲכִירוּת וְקַבְּלָנוּת. אִם שָׁלַח שְׁלוּחוֹ לַיְּרִיד, מֻתָּר לַמְשַׁלֵּחַ לִכְתֹּב לוֹ אִגֶּרֶת בְּעִנְיַן סְחוֹרָתוֹ, דְּכָל זֶה הָוֵי דָּבָר הָאָבֵד [חַיֵּי אָדָם (כלל קיא ס״ח)], וְהַיְנוּ כְּשֶׁלֹּא כִּוֵּן מְלַאכְתּוֹ בַּמּוֹעֵד: ז (מב) כָּל הַדְּבָרִים וְכוּ׳. הַיְנוּ הַמְּבֹאָרִים לְעֵיל בְּסָעִיף ה׳ אוֹ שֶׁהוּא דָּבָר הָאָבֵד: (מג) אֲפִלּוּ עַל יְדֵי שִׁנּוּי אָסוּר. פֵּרוּשׁ, שֶׁעוֹשֶׂה שִׁנּוּי בְּיָדוֹ (מח) בִּשְׁעַת הַכְּתִיבָה, כְּגוֹן שֶׁאוֹחֵז הַקֻּלְמוֹס (מט) בֵּין גּוּדָל לָאֶצְבַּע אוֹ שֶׁעוֹשֶׂה שׁוּרוֹת עֲגֻלּוֹת אוֹ עֲקֻמּוֹת, וְהַכְּתָב עַצְמוֹ אֵין בּוֹ שִׁנּוּי, זֶה אָסוּר, אֲבָל אִם יֵשׁ שִׁנּוּי בַּכְּתָב עַצְמוֹ, כְּגוֹן שֶׁעוֹשֶׂה הָאוֹתִיּוֹת חֲתוּכוֹת וּשְׁבוּרוֹת בְּאֶמְצָעִיתָן וְהַיּוּ״ד עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כְּעֵין עִגּוּל קָטָן, זֶהוּ מֻתָּר. וְזֶהוּ לְעִנְיַן כְּתִיבָה מְרֻבָּע, אֲבָל לְעִנְיַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לה) בַּ״ח (ס״ד) וְטַ״ז (סק״י) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (לו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כא): ו (לז) פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק כב): (לח) כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כג) בְּמַסְקָנָתוֹ לְפִי דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ם, וְכֵן בְּרַשִׁ״י שֶׁעַל הָרִי״ף (יא. ד״ה ואם). וּבְנִמּוּקֵי יוֹסֵף נִזְכַּר בִּסְתָמָא ׳וְהַלֹּוֶה צָרִיךְ לְמָעוֹת׳ וּמַשְׁמַע גַּם כֵּן כְּמוֹ לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (שם הי״ב), וְכֵן הֶעְתִּיק הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים (סי׳ ג הל׳ מוחק ס״ד) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל קיא ס״ה): (לט) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מ) וְהַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים בִּתְחִלַּת חִבּוּרוֹ (סי׳ א כלל ה) הֶעְתִּיק לְדִינָא כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם, דְּמַה שֶׁהִתִּירוּ בִּשְׁבִיל פּוֹעֵל הַיְינוּ שֶׁאֵין לוֹ לַפּוֹעֵל כְּלָל אֲפִלּוּ לֶחֶם וּמַיִם, וְהָכָא בְּעִנְיָנֵינוּ הֶעְתִּיק דַּאֲפִלּוּ יֵשׁ לוֹ מַה לֶּאֱכֹל וּשְׂכַר הַכְּתִיבָה יִהְיֶה לוֹ לְהַרְוָחָה גַּם כֵּן שָׁרִי, וְאִישְׁתְּמִיטְתֵּיהּ הַסּוּגְיָא דְּיָלְפִינַן שָׁם דִּין פּוֹעֵל מִדִּין לַבְלָר הַשָּׁנוּי בְּמִשְׁנָתֵנוּ: (מא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק כד) וְהַגְּרָ״א: (מב) טַ״ז (ס״ק יא) וּמָגֵן אַבְרָהָם (שם). וּבְתוֹרַת הָאָדָם (ענין האבלות ד״ה עוד שנו) רָאִיתִי הַטַּעַם דְּהוּא רַק הַנָּחַת רֶוַח הַמִּזְדַּמֵּן בַּמּוֹעֵד וְלֹא מִיקְּרֵי פְּסֵידָא לְהָאָרִיס, וּלְפִי דְּבָרָיו אֶפְשָׁר דְּאַף אִם הָיָה לוֹ אֹנֶס קֹדֶם הַמּוֹעֵד וְלֹא הָיָה יָכוֹל לִכְתֹּב גַּם כֵּן אָסוּר, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן שְׁטַר מְכִירָה, וְשֶׁלֹּא כְּדִבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת (יח: ד״ה אין). וְצָרִיךְ עִיּוּן: (מג) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יז) וְטַ״ז (שם) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מד) בִּגְדֵי יֶשַׁע (ס״ק כד):

(מה) אַף דְּבֶאֱמֶת בְּמָגֵן אַבְרָהָם לֹא נִזְכַּר שׁוּם תְּנַאי לְחַלֵּק בֵּין הָיָה לוֹ אֹנֶס קֹדֶם הַמּוֹעֵד אוֹ לֹא, וְאֶפְשָׁר דִּלְטַעֲמוֹ בְּכָל גַּוְנֵי אָסוּר וְכֵן לְדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ן הַנַּ״ל, מִכָּל מָקוֹם אִי אֶפְשָׁר לַחְלֹק עַל הַתּוֹסָפוֹת כָּל זְמַן שֶׁאֵין לָנוּ רְאָיָה מְבֹרֶרֶת לָזֶה, וּבִפְרָט שֶׁבְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה אין כותבין) וְכֵן בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה הָאָרֹךְ (אות ד) מְבִיאִין אֶת דִּבְרֵיהֶם לַהֲלָכָה וְהֶעְתִּיקוֹ הַטַּ״ז וְאֵלִיָּה רַבָּה וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מו) מָגֵן אַבְרָהָם (שם). וְלִכְאוֹרָה לָמָּה לֹא נַתִּיר בִּשְׁבִיל הַמּוֹכֵר שֶׁמָּא לֹא יִזְדַּמֵּן לוֹ קוֹנֶה אַחֵר כְּמוֹתוֹ, וְאֶפְשָׁר דִּכְשֵׁם שֶׁאָמְרִינַן גַּבֵּי לוֹקֵחַ שֶׁיִּזְדַּמֵּן הָכִי נַמִי גַּבֵּי מוֹכֵר. וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִלְּשׁוֹן הַתּוֹסָפְתָּא (פרק ב ה״ג) דְּרַבָּנָן אֵין חוֹשְׁשִׁין כְּלָל שֶׁמָּא יְקַדְּמֶנּוּ אַחֵר לֹא לְעִנְיַן אָרִיס וְלֹא לְעִנְיַן בַּעַל הַבַּיִת, וְהוּא הַדִּין בְּעִנְיָנֵינוּ לְעִנְיַן מֶכֶר: (מז) טַ״ז (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (שם) וְשֻׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים (שם): ז (מח) טַ״ז (ס״ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מט) אַף דְּבִתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ פז) בְּשֵׁם אֶחָד מֵהַגְּדוֹלִים הִתִּיר זֶה כְּמוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ותרומת), עַל כָּל זֶה מִלְּשׁוֹן הַמְחַבֵּר כְּפִי מַה שֶּׁבֵּאֲרוּ הַטַּ״ז מַשְׁמַע שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה. וּבֶאֱמֶת כֵּיוָן דְּעִקַּר הָאִסּוּר בְּחֹל הַמּוֹעֵד מִשּׁוּם טֹרַח כִּדְאִיתָא בְּפֶרֶק ב׳ (יג.), וּבְזֶה יֵשׁ יוֹתֵר עָמָל וְטֹרַח. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א שֶׁכָּתַב מִדְּלֹא חִלֵּק בִּכְתִיבָה, וְכָלוּל גַּם עִנְיָן זֶה:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(מד) שֶׁל שַׁעֲוָה (יג) מֻתָּר לִכְתֹּב, לְפִי שֶׁאֵינוֹ כְּתָב הַמִּתְקַיֵּם (בית יוסף (ד"ה כתב הרוקח) בשם ארחות חיים (הל' מול המועד סי' ח)):

ח [*] מִי שֶׁשָּׁלְחוּ לִשְׁאֹל מִמֶּנּוּ שְׁאֵלָה וְאֵין הַשָּׁלִיחַ רוֹצֶה לְהִתְעַכֵּב עַד אַחַר הַמּוֹעֵד, (מה) מֻתָּר לִכְתֹּבָהּ, יוְכֵן (מו) מֻתָּר (יל) לְהַעֲתִּיקָהּ, מִפְּנֵי שֶׁחֲשׁוּב דָּבָר הָאָבֵד: ט (מז) וְאִם שָׁמַע דְּבַר חִדּוּשׁ, (מח) מֻתָּר לִכְתֹּבוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח. וְכֵן אִם רָאָה סֵפֶר מְחֻדָּשׁ מֻתָּר לְהַעֲתִּיקוֹ אִם לֹא יִמְצָא לְהַעֲתִּיקוֹ לְאַחַר הַמּוֹעֵד:

י [בְּזִמַּן הַבַּיִת הָיוּ] עֲדָנִין (מט) בֵּין דִּינֵי מָמוֹנוֹת בֵּין (נ) דִּינֵי נְפָשׁוֹת, וְהָיוּ מְשַׁמְּתִין וּמַכִּין לְמִי שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו הַדִּין: יא פמֻתָּר (נא) לְקַבֵּל בְּשָׁבִיל (נב) חוֹבוֹתָיו בְּחֹל הַמּוֹעֵד:

תקמו דִּינֵי אֲרוּסִין וְנִשּׂוּאִין בְּחֹל הַמּוֹעֵד. וּבוֹ ה' סְעִיפִים:

א (ל) (א) אֵין נוֹשְׂאִין נָשִׁים בַּמּוֹעֵד, לֹא בְּתוּלוֹת וְלֹא אַלְמָנוֹת. וְלֹא מְיַבְּמִין. (ב) בומֻתָּר (נ) לְאָרֵס,

מ תְּשׁוּבַת הָרַא"ש כְּלָל כ"ג (סי' ט).
נ טור בְּשֵׁם אֲבִיו הָרַא"ש. ס הַגָּהוֹת סְמַ"ק (מצוה קצה הגהה ד) מַהָא דְּמַלְתָא חַדְתֵּי שָׁאנֵי, תְּמוּרָה י"ד (ע"ב).
ע בְּרִיתָא שָׁם בְּמוֹעֵד קָטָן י"ד (ע"ב). פ מָרְדְּכִי שָׁם בְּפֶרֶק ב' (סי' תתנה) בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי מִירוּשָׁלְמִי (סנהדרין פ"ח ה"ב).
א מִשְׁנָה מוֹעֵד קָטָן ח' (ע"ב). ב מֵימְרָא דִּשְׁמוּאֵל י"ח (ע"ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

(יג) מֻתָּר. אֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין בְּלוּחוֹת שֶׁלָּנוּ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ק כה): ח (יל) לְהַעֲתִּיקָהּ. שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶנָּה. וְהוּא הַדִּין אִם לָמַד מֵעַצְמוֹ דָּבָר חָדוּשׁ מֻתָּר לִכְתֹּב. וְכֵן הַבַּ"ח כָּתַב חִבּוּרָיו בְּחוֹל הַמּוֹעֵד (ט"ז ס"ק יג). וְאִם יִצְטָרֵךְ לִכְתֹּב אוֹת גַּם, יִכְתֹּב דֶּרֶךְ שְׁבִירָה. ט"ז (ס"ק יב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ק כא). אֲבָל חֶשְׁבּוֹן הַתְּקוּפוֹת אָסוּר לִכְתֹּב. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ק כו). וְאָסוּר לְתַקֵּן קוֹנְטְרֵסִים כְּדֵי לִכְתֹּב עָלָיו אַחַר הַמּוֹעֵד. בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הרוקח):

יא (טו) חוֹבוֹתָיו. מִי שֶׁבָּרַח בְּמָמוֹן אֲחֵרִים מֻתָּר לִכְתֹּב עָלָיו גְּזֵרוֹת הַדַּיָּנִים וְהָרְשָׁאָה, וְטוֹב לַעֲשׂוֹת בְּצִנְעָה, אֲבָל אִם הַדָּבָר בָּטוּחַ שֶׁיְּחוֹזֵר לְעֵירוֹ אָסוּר. רַבִּי שְׁמוּאֵל דִּי מוֹדֶינָא (רשד"ם סי' כז). וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) עָלָיו, וְלֹא יָדַעְתִּי לָמָּה יִגְרַע מִפִּסְקֵי דַּיָּנִים. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ רֵישׁ סִימָן זֶה סָעִיף קָטָן א':

א (ל) אֵין. הַטַּעַם, מִשּׁוּם דְּאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה, וּפְשׁוּט דְּנִשּׂוּאִין בִּלְא סְעוּדָה נַמִּי אָסוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"א) עַיֵּן שָׁם. עַיֵּן בְּשִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה וּבְסֵפֶר גַּן הַמֶּלֶךְ סִימָן ס'. מִכָּאן שֶׁאָסוּר לַעֲשׂוֹת שְׁתֵּי חֲפּוֹת מִשְּׁנֵי אֲחִים אוֹ מִשְּׁתֵּי אֲחָיוֹת בְּיוֹם אֶחָד, וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֶפְלוּ בְּשִׁבּוּעַ אֶחָד אֵין לַעֲשׂוֹת. אֲבָל שְׁתֵּי חֲפּוֹת מִשְּׁנֵי אֲנָשִׁים לִשְׁתֵּי נָשִׁים מֻתָּר, דְּלֹא שַׁיָּךְ עֲרוּבָה. וְכֵן הָיָה נוֹהֵג מוֹרִי הָרַב רַבֵּנוּ יְחִיאֵל לַעֲשׂוֹת חֲפַּת יָתוֹם עִם חֲפַּת אֶחָד מִבָּנָיו בְּיוֹם אֶחָד, וְעַיֵּן ט"ז (סק"א): (ב) לְאָרֵס. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמֻּתָּר לִכְתֹּב תְּנָאִים

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ח [בשו"ע] מִי שֶׁשָּׁלְחוּ לִשְׁאֹל מִמֶּנּוּ כו'. בְּשׁוּ"ת הָרַדְבַּ"ז חֵלֶק ב' סִימָן שנ"ז כָּתַב, שֶׁלְּהֶשֵׁיב תְּשׁוּבָה הוּא צָרְכֵי רַבִּים, וַאֲפִלּוּ אֵינָהּ לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד מֻתָּר לִכְתֹּב, דְּכְתִיבָה אֵין צְרִיכָה אֻמָּנוּת כָּל כָּךְ, וְהַגְּהַת סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאנֵי שֶׁצָּרִיךְ אֻמָּן גָּדוֹל לִכְתֹּב כְּתַב אַשּׁוּרִית דּוֹמֶה לִכְתֹּב הַסֵּפֶר וְשָׁלֹא תַּדְבִּיק אוֹת בְּאוֹת, (וְזֶה מְסֻיָּע לְמַה שֶּׁכָּתַב הַפָּנִים מְאִירוֹת (ח"א סי' סו) דְּלִמְחַק אוֹת אֵינוֹ מַעֲשֶׂה אֻמָּן וּמֻתָּר. אַךְ אִפְשָׁר שֶׁאִם הָיְתָה בְּאֶמְצַע הַתֵּבָה וְצָרִיךְ גְּרִירָה וּכְתִיבָה לְקָרֵב אוֹתִיּוֹת הַמְרֻחָקִים שֶׁנִּתְרַחֲקוּ עַל יְדֵי גְּרִירַת הַיָּתֵר מִשָּׁם וְצָרִיךְ לִמְשׁךְ אוֹ לְצַבּוֹת הָאוֹתִיּוֹת בְּכְדֵי שֶׁיִּתְקָרְבוּ, נִרְאֶה שֶׁגַּם זֶה צָרִיךְ אֻמָּן וְאָסוּר בְּחֹל הַמּוֹעֵד. וְנִרְאֶה דְּהַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן אִם צָרִיךְ אֻמָּן לְמַעֲשֶׂה זוֹ אִם לֹא, וְאִם צָרִיךְ אֻמָּן אַף שֶׁעָתָּה הַהֶדְיוֹט רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁגּוּפוֹ הַמַּעֲשֶׂה צָרִיךְ אֻמָּן יָדִים, וְאִם יִתָּקֵן אוֹתָהּ כְּהֶדְיוֹט אָסוּר, מִשּׁוּם שֶׁאֵין זֶה כְּבוֹד הַתּוֹרָה.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּתַב מִשְׁיטָ"א אוֹ כְּתַב שֶׁלָּנוּ, עַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ל"ה: (מד) שֶׁל שַׁעֲוָה. וְאָפְשָׁר (נ) דְּהוּא הַדִּין בְּלוּחוֹת שֶׁלָּנוּ. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק כה), מַה שֶּׁכּוֹתְבִין בְּקָנֶה עוֹפֶרֶת עַל הַלּוּחוֹת מְעֻפָּצוֹת בְּסִיד וְכַדּוֹמֶה, אָפְשָׁר דְּשָׁרֵי, עַיֵּן שָׁם עוֹד: ח (מה) מֻתָּר לְכָתְבָהּ. אֲפִלּוּ אִם הִיא שֶׁלֹּא לְצָרְכּוֹ הַמּוֹעֵד (נפ) פָּן לֹא יִמְצָא אַחֵר כָּךְ עַל יְדֵי מִי לְשָׁלְחָהּ: (מו) מֻתָּר לְהַעֲתִּיקָהּ. שֶׁיִּשְׁאַר אֶצְלוֹ הַעְתָּקָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶנָּה: ט (מז) וְאִם שָׁמַע דְּבַר חִדּוּשׁ. וְהוּא הַדִּין דְּמֻתָּר לִשְׁמֹעַ לְכָתְחִלָּה כְּדֵי לְכָתְבוֹ. גַּם אֵין חִלּוּק בֵּין אִם שָׁמַע הַחִדּוּשׁ מֵאַחֵר אוֹ חִדְּשׁוֹ הוּא עַצְמוֹ, דְּהַרְבֵּה זִימְנִין מָצוּי שֶׁאָדָם שׁוֹכֵחַ מַה שֶּׁחִדֵּשׁ כְּבָר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְחַדְּשׁוֹ אַחַר כָּךְ. וַאֲפִלּוּ בְּלֹא טַעַם שִׁכְחָה, כֵּיוָן שֶׁבְּכָל עֵת וְרֶגַע מוּטָל עַל הָאָדָם לַעֲמֹל בְּתוֹרָה וּלְחַדֵּשׁ בָּהּ כְּפִי יְכָלְתּוֹ, אֵין שַׁיָּךְ לוֹמַר יַמְתִּין עַד אַחַר יוֹם טוֹב וְאָז יִכְתֹּב הַחִדּוּשׁ, דְּאוּלַי זְמַן יְהֵיָה עָלָיו חִיּוּב אַחֵר, דְּהַיְנוּ שֶׁיְּחַדֵּשׁ אַחַר כָּךְ חִדּוּשִׁים אֲחֵרִים, וְאִם יִתְעַכֵּב בִּכְתִיבַת הַחִדּוּשִׁים שֶׁלָּמַד בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד יִצְטָרֵךְ לִלְמֹד שֵׁנִית מַה שֶּׁלָּמַד כְּבָר וּלְהַזְכִּיר מַה שֶּׁחִדֵּשׁ מִכְּבָר, וְזֶה יְבַטְּלֶנּוּ מִלְּמוּד חִדּוּשִׁים אֲחֵרִים בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, וְאֵין לְךָ דָּבָר הָאָבֵד גָּדוֹל מִזֶּה. (נג) וְהֵעִידוּ עַל הַב"ח ז"ל שֶׁכָּתַב חִבּוּרָיו בְּחֹל הַמּוֹעֵד [אַחֲרוֹנִים]. וּמִכָּל מָקוֹם יִזָּהֵר (נד) בִּכְתִיבַת חִדּוּשָׁיו שֶׁיִּכְתֹּב כְּתִיבַת מְשִׁיטָ"א, וְאִם יִצְטָרֵךְ לִכְתֹּב אֵיזֶה אוֹת מֻרְכָּב יִכְתֹּב אוֹת שָׁבוּר, וְכַנַּ"ל (ס"ק מג): (מח) מֻתָּר לְכָתְבוֹ וְכוּ'. וְחֶשְׁבּוֹן הַתְּקוּפוֹת (נל) אָסוּר לִכְתֹּב, דְּאֵין זֶה מוֹצִיא מִלִּבּוֹ כְּלוּם וְלֹא יִשְׁכָּחֵם. (נה) סֵפֶר הַצָּרִיךְ לוֹ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נ) מָגֵן אַבְרָהָם (סקכ"ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ח (נפ) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ונראה):
ט (נג) וְכֵן מָצָאתִי בְּחִדּוּשֵׁי רִיטְבָ"א (ח: ד"ה אין כותבין) שֶׁכָּתַב לְהַלָּכָה לְמַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם: (נג) אַחֲרוֹנִים: (מז) תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' רעג) וּמוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ובתשובות). וְעַיֵּן בְּסֵפֶר מוֹר וּקְצִיעָה: (נה) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סקכ"ו):
י (נו) פּוֹסְקִים: (מ) מְחֻצֵּית הַשֶּׁקֶל בְּסִימָן תקל"ט (סק"ח):
א (ל) גְּמָרָא (ח:), וְעוֹד יֵשׁ שָׁם טְעָמִים דִּכְתִיב (דברים טז יד) וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ וְלֹא בְּאִשְׁתְּךָ. וְגַם שֶׁמָּא יִבְטֵל עַל יְדֵי זֶה מִפְּרִיָה וּרְבִיָה, דְּאִם נַתִּיר לְשָׁא בְּמוֹעֵד יִשְׁהֶא כָּל אֶחָד עַד הַמּוֹעֵד דְּאָז לִבּוֹ פָּנוּי, וְגַם דְּעַל יְדֵי זֶה לֹא יִצְטָרֵךְ לְהוֹצִיא הוֹצָאוֹת עַל הַסְּעוּדָה דְּיִסְתַּפֵּק בְּמֶה שֶׁהוֹצִיא לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב: (נ) כֵּן מוּכָח בְּדֶרֶךְ י"ח עַמּוּד ב' מִבְּרַיְתָא דְּתַנָּא דְּבֵי שְׁמוּאֵל עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתְבוּ

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah